

Západní pojetí reinkarnace v díle G. E. Lessinga

Rudolf Steiner

Existuje veliký rozdíl ne v samotné myšlence opakovaných pozemských životů, ale mezi tím, jak se k ní došlo v západním myšlení, a mezi cestou, kterou se této ideje dobral například buddhismus. V této souvislosti je zajímavé, jak dochází k myšlence opakovaných pozemských životů Gotthold Ephraim Lessing ve své *"Výchově lidského pokolení"*. Jeho výsledek je s pojetím opakovaných životů v buddhismu nejen srovnatelný, lze jej označit za stejný; avšak cesta je u Lessinga zcela jiná a nepříliš známá. Jak k tomu Lessing došel?

Můžeme to přesně vidět, pročítáme-li *"Výchovu lidského pokolení"*. Lze říci, že ve vývoji lidstva je přísně vzato pozorovatelný pokrok. Lessing to vyjadřuje takto: *„Tento pokrok je výchova lidstva božskými mocnostmi“*. A dále říká: *„Bůh dal člověku do ruky první slabikář: Starý zákon. Tím byl dán určitý stupeň lidského vývoje. A když lidský rod pokročil dále, přišel druhý slabikář: Nový zákon.“* V naší době spatřuje Lessing něco, co Nový zákon přesahuje: lidská duše samostatně pociťuje, co je pravda, dobro a krása. V tom Lessing vidí třetí stupeň božské výchovy lidského rodu. Tato idea výchovy lidského rodu božskými mocnostmi je ztvárněna grandiózně a vyvolává otázku: Jak tento pokrok vysvětlit?

Lessing si jej nedovede vysvětlit jinak, než že se každá duše účastní každé kulturní epochy lidstva, jestliže má mít pokrok ve vývoji lidstva vůbec smysl. Neboť by neměl smysl, kdyby jedna duše žila jenom v kulturní epoše Starého zákona a jiná jen v době Nového zákona. Má smysl pouze to, když duše procházejí všemi kulturními epochami a zúčastňují se všech výchovných stupňů lidstva. Jinými slovy: jestliže tedy duše žije opakovanými životy, má pokrok ve výchově lidského pokolení svůj smysl.

Tím se v Lessingově hlavě rodí idea opakovaných pozemských životů. V hlubším smyslu je pro Lessinga základem toto: Když se duše vtělila v dobách Starého zákona, přijímala to, co tehdy přijmout mohla; když se pak znovu objevuje v pozdější době, přenáší plody předchozího života do života nového, plody tohoto života do života následujícího a tak stále dál. Tak zasahují po sobě následující stupně do vývoje. A to, čeho duše dosáhne, nedosáhla pouze pro sebe, nýbrž pro celé lidstvo. Lidstvo je velký organismus a reinkarnace je podle Lessinga nutná, aby mohl postupovat celý lidský rod.

Je historickou příležitostí pro celé lidstvo, vyjít z Lessinga a být jím inspirován k uznání reinkarnace.

Jiná je tatáž myšlenka v buddhismu. Zde má člověk co do činění sám se sebou, pouze se svou vlastní psyché. Jednotlivá duše si říká: jsem vsazena do světa máji, žádostivost mě přinesla do světa máji a v následujících reinkarnacích se jako jednotlivá duše osvobodím z pozemských inkarnací! — To je záležitost samotné individuality; pohled je nasměrován na tuto osamocenou individualitu.

To je velký rozdíl v cestě: zda člověk vidí věc zvnitřku jako v buddhismu, nebo zvnějšku jako Lessing, který pozoruje vývoj celého lidstva. Výsledek je stejný, ale

cesta západního myšlení byla naprosto odlišná. Zatímco buddhismus se omezuje na záležitost osamocené jednotlivé duše, je pohled západního člověka nasměrován k záležitosti celého lidstva; západní člověk se cítí být spojen se všemi lidmi jako v jednotném organismu.

Z knihy Rudolfa STEINERA Von Jesus zu Christus
2. Vortrag GA 131, 4. Aufl. 1968, str. 62–64.

Z němčiny přeložila Blanka Kynčlová.